
Жила Діана Сергіївна

магістрантка

Київський національний університет культури і мистецтв, Україна

Науковий керівник: Каракоз Олена Олександрівна

канд. іст. наук, доцент, професор кафедри інформаційних технологій

Київський національний університет культури і мистецтв, Україна

КНИГОЗНАВЧА ШКОЛА КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Попри стрімкий розвиток сучасних технологій та динамічних змін, бібліотеки залишаються рушійною силою освітнього процесу в Україні та світі. Ядром якості бібліотечного виміру є висококваліфіковані кадри, тому на сучасному етапі розвитку бібліотечний соціальний інститут удосконалюється та принципово змінює формат своєї діяльності, відповідно реагуючи на виклики суспільства.

Сучасному етапу бібліотечного процесу не тільки в Україні, але і в світі, притаманні процеси трансформації, модифікації, адаптації бібліотеки до потреб соціуму, зумовлені як впливом глобалізації, так і широким застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій, що сприяє створенню єдиного інформаційно-бібліотечного простору, запровадженням нових послуг і сервісів. Задля визначення оптимальних стратегій розвитку, опанування нових каналів комунікаційної взаємодії, формування ефективного вектора інтеграції в світовий науково-знанневий простір виникає потреба в детальному дослідженні фундаменту бібліотечної галузі, тобто науково-освітніх бібліотечних шкіл. Варто наголосити, що чинна вітчизняна нормативно-правова база не регламентує механізм діяльності бібліотечних науково-освітніх шкіл.

У сучасному суспільстві дуже важливого значення набуває розвиток науки, покращення ефективності досліджень не тільки окремих вчених, але й наукових шкіл та наукових колективів. За останні 20 років наука далеко пішла вперед, це проявляється у масовій цифровізації, інформатизації та діджиталізації суспільства. Ці процеси охопили всі сфери суспільного життя, зокрема і книгознавчу науку та вплинули на її стан і розвиток.

Поява сучасних інформаційних технологій значно вплинула на відношення суспільства до традиційної книжкової спадщини людства. У результаті таких глобальних змін утворилися принципово нові види носіїв інформації. Це сприяло переосмисленню ролі книги як традиційного носія інформації, а перед науковцями постала проблема існування книги в інформаційному суспільстві.

Нові реалії потребують подальшої розробки теорії та методології книгознавства, бібліотекознавства та бібліографії та зобов'язують науковців розробляти нові стратегії розвитку в інтересах суспільства. Разом з тим, постають проблеми взаємодії друкованої книги та засобів інформаційно-комунікаційних технологій; розвитку бібліотечної освіти із залученням інформаційних технологій та проблеми із використання цифрових технологій у бібліотеках. Книгознавчі дослідження є основоположними для аналізу історичних аспектів розвитку книги, бібліотечної і книгознавчої науки, а також для вивчення сучасних потреб і майбутнього розвитку цієї сфери науки.

Нині існує велика кількість визначень поняття «наукова школа». У науковій літературі філософського, культурологічного, бібліотекознавчого спрямування існують

різні підходи і багатозначні тлумачення поняття «наукова школа», проте їх об'єднують такі ознаки: обов'язкова наявність її очільника – доктора наук; розробка ключової наукової ідеї чи теми; традиція передачі наукових знань, цінностей; характерний стиль роботи та форми комунікації. На думку Д. Д. Зербіно, основними функціями, які одночасно реалізуються у науковій школі є: виробництво наукових знань (дослідження і навчання), їх поширення (комунікація), підготовка обдарованих вихованців (відтворення) [3].

Т. В. Новальська, базуючись на виявлених дослідженнях, з урахуванням попередніх напрацювань та власного досвіду, дає визначення: бібліотечна науково-освітня школа – неформальне інтелектуальне об'єднання декількох поколінь науковців-викладачів навчальних закладів вищої освіти, які здійснюють як наукові дослідження книгознавчої, бібліотекознавчої, бібліографознавчої проблематики, так і підготовку висококваліфікованих фахівців для бібліотечної галузі, впроваджуючи результати наукових досліджень у навчальний та виховний процеси [5].

Книгознавча школа Київського національного університету культури і мистецтв формується в умовах складної і неоднозначної сучасної культурної, ідеологічної, економічної, освітньої ситуації і перебуває на своїй ранній стадії становлення. Науковий потенціал книгознавчої школи університету є складовою наукового та освітнього потенціалу української науки.

Перебуваючи в інтелектуальних пошуках, книгознавча школа університету надихається науковими надбаннями інших шкіл, різних установ та громадських організацій, що формує погляди на культуру, науку, освіту України. Пріоритетним завданням книгознавчої школи є продовження традицій, закладеними дослідниками-попередниками та піднесення їх досліджень на сучасний рівень.

Важливо наголосити, що значний внесок у розбудову цієї проблематики зробила В. М. Медведєва в антології «Книгознавча школа Київського національного університету культури і мистецтв», де подано короткі біографічні довідки та статті про представників книгознавчої школи Київського національного університету культури і мистецтв [4].

Сучасна книгознавча школа Київського національного університету культури і мистецтв представлена наявністю багатьох вчених, як знаменитих постатей українського книгознавства, так і новою генерацією науковців. Все це об'єктивно демонструє книгознавчий процес, який відбувається в Україні, а також окреслює реальні перспективи творення сучасного книгознавства, бібліотекознавства і бібліографознавства. [4]

Теоретико-методичним засадам бібліотекознавства, інформаційної справи, бібліотеці в системі соціальних комунікацій, книгознавчим концепціям, розвитку бібліотекознавства, присвячені праці Воскобойнікової-Гузєєвої О. В., Гранчак Т. Ю., Долбенко Т. О., Новальської Т. В., Тимошика М.С.

Роль бібліотек навчальних закладів, книгорозповсюдження, проблеми стандартизації, книгознавчої культури, а , також історичний розвиток бібліотек, історію книги, редакційно-видавничої справи, книжкової торгівлі, висвітлено у працях Гурбанської А. І., Каракоз О. О., Кочубей Л. О., Салати Г. В

Питання національної бібліографії, місця бібліотеки в інформаційному просторі, фондів бібліотек, особливостей підготовки бібліографів-краєзнавців, професійної комунікації, розкрито у дослідженнях Бабича В. С., Геращенко М. В., Дяченко Н. С., Кашук О. І.

Проблеми зберігання книжкових пам'яток, професійної компетентності, формування фондів електронних бібліотек, оптимізації інформації, висвітлено у наукових доробках Грінберг Л. Ф., Кириленка О. Г., Петрової М. В., Сидоренко А. І.

Сучасним концепціям вітчизняного та зарубіжного бібліотекознавства, особливості бібліотечного обслуговування, питанням іміджу бібліотек, соціокультурної діяльності бібліотек, інноваційним технологіям в професійному навчанні бібліотекарів,

інформаційним потребам користувачів, увагу приділено у роботах таких науковців, як Бачинської Н. А., Зніщенко М. П., Іванова І. Ф., Новікової Н. О., Прокопенко Л. І., Шуляк С. О.

Питання організації та управління інформаційними установами в сучасних умовах, інноваційного управління бібліотекою, бібліотечного туризму, схарактеризовано та висвітлено у Виноградової О. Б., Єрмолаєвої Г. А., Саприкіна Г. А.

Бібліотечна соціологія, професійна комунікація у книжковій галузі, бібліотечна освіта є предметом досліджень Гич Г. М., Матвієнко О. В., Сошинської В. Є., Трач Ю. В., Шевченко І. О. [1].

Проблемам бібліотечного менеджменту, маркетингу, інформаційного бізнесу, оцифрування та збереження книжкових пам'яток як національного культурного надбання, діяльності наукової бібліотеки Київського національного університету культури і мистецтв, присвячені наукові праці Ю.І. Горбаня. [2].

Висновки. На сьогоднішній день книгознавча школа Київського національного університету культури і мистецтв представлена досить різноманітними і актуальними дослідженнями та потребує неабиякого подальшого розвитку. Оскільки зараз відбуваються глобальні зміни із залученням інноваційних технологій та різними процесами діджиталізації, сучасна книгознавча наука потребує нових підходів до вивчення книги і читача, появи нових бібліотечнознавчих, книгознавчих досліджень, які сприяють вивченню розуміння місця бібліотеки у сучасному суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Горбань Ю.І. (2019). Антологія «Книгознавча школа Київського національного університету культури і мистецтв» у науковому житті України кінця ХХ-початку ХХІ ст. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, (2), 107-110.
2. Горбань Юрій. *Вибрані праці (2010-2020)*. (2001). Київ : Видавництво Ліра-К.
3. Зербіно Д. Д. (2001). *Наукова школа: лідер і учні*. Львів : Евросвіт.
4. Медведєва В.М. (уклад.) (2018). *Книгознавча школа Київського національного університету культури і мистецтв : антологія*. Київ : Видавництво Ліра-К.
5. Новальська Т. В. (2018). Основні напрями творчої співпраці Харківської та Київської бібліотечних науково-освітніх шкіл. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, (4), 6–13. DOI: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2018.169907>